

Från Sturarna t o m Gustav Wasa.

Kalmarunionen 1398 –
1522.

Drottning Margareta hade lyckats via sin son att skapa en union mellan Sverige, Danmark och Norge.

Denna union och den svenska kampen emot den kommer att påverka hela den svenska historien under 1400-talet.

Inte förrän unionen är avskaffad så kan Sverige betraktas som en fri stat.

Sturarna och förspelet till Stockholms blodbad

Vid Slaget vid Brunkeberg 1471 vinner **Sten Sture d ä** över den danske kungen och blir riksföreståndare för Sverige.

När han dör 1497 så tar hans son Svante Sture över.

Svante Sture ställer in tofflorna 1512.

Till riksföreståndare utses Erik Trolle som är danskvänlig.

Svante Stures son **Sten Sture den yngre** och Erik Trolles son **Gustav Trolle** kommer att spela huvudrollen i Stockholms Blodbad..

Början på Blodbadet.

Arboga Riksmöte 1517:

Gustav Trolle blir avsatt som ärkebiskop, all hans egendom konfiskeras.

Berömt för "Brask-lappen", härtill är jag nödd och tvungen.

Kristian II av Danmark bryter in:

Han tar ett antal framstående Sture-anhängare gisslan, bland annat en viss Gustav Eriksson Wasa.

Nyåret 1520 besegrar Kristian Sture vid Åsundens Is. Sten Sture d y dör.

Stockholms Blodbad

Kung Christian kröns i nov 1520. PARTY!!

På tredje dagen stängs portarna och in stiger Gustav Trolle. I sin hand håller han en lista på anklagelser emot Sturarna.

82 personer avrättas, bland annat en stockholmare som var åskådare och fällde en tår under avrättningen.

Gustaf Eriksson Wasa.

Flyr fångenskapen och landstiger vid Kalmar Slott.
Väl i Sverige tar han upp kampen emot danskarna.
För att få stöd för detta så ger han sig ut i Dalarna
på skidor. Wasaloppet idag. Många sagor om detta.

Wasa bygger upp stöd för sin kamp runt om i
landet, kom ihåg hur Sverige styrdes.

Vid ett möte i i Vadstena utses Wasa till
riksföreståndare 1521.

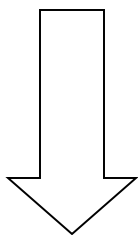
Gustav Wasa blir kung.

En gråtandes Gustaf väljs till Kung av Sverige i Strängnäs den 6 juni 1523.

Men kung Christian lurar runt hörnet.

Gustav behöver pengar.

KYRKAN äger 1/5 av all jord i Sverige.

REFORMATIONEN 1527.

Vid Riksdagen i Västerås 1527 beslutas att ”Guds ord skulle rent predikas allerstädes i riket”. Reformationen och Sveriges brutalaste kulturrevolution har börjat.

Wasas tid på tronen.

Statsförvaltningen ordnas upp.

Gustav Wasa genomförde en uppstrukturering av statens förvaltning. Han delade upp landet i Fögderier. Fogdar drev sedan in skatterna till kronan. Det finns bevarat en uppsjö av brev som Wasa skrev till sina olika fogdar.

Fodgarnas hårda framfart i kombination med plundringen av kyrkorna ledde till att bönderna gjorde uppror.

Wasas tid på tronen.

Klockupproret i Dalarna 1531.

För att betala skulden till Lübeck så beslutade Wasa att varje församling skulle lämna in sin största klocka för nedsmältning. Wasa ger sig av till Dalarna och stillar upproret. Enligt Wasa själv genom övertalning men det var mycket vapenskrammel med i bilden. Upprorsmännen, många av dem som hade hjälpt honom under Dalafärden på 1520-talet, arresterades och avrättades.

Dackefejden, Wasas värsta kris.

Sommaren 1542 var det dags igen för uppror. Den här gången var det de småländska bönderna som reste sig mot kungen. Kungen nås av ett bud att fogdar och adelsmän har blivit mördades.

Wasa svara med vapenmakt och ledaren för bondeupproret Nils Dacke tar också upp det väpnade motståndet.

I november 1542 tvingas Wasa gå med på ett vapenstillestånd. Dacke utnyttjar stilleståndet till att söka hjälp ifrån Dalarna och Tyskland men Wasa är snabbare med att mobilisera sin armé och på våren 1543 rycker Wasa in med sina armér och börjar kväsa upproret. I en strid vid sjön Hjorten i Västergötland besegras upprorsmännen. Dacke blir sårad i striden men lyckas fly till Blekinge där han infångas i Rödeby skogar av kungens män. De avrättar honom och hans huvud sätts upp på en påle i Kalmar.

Efter Dacke...

Han organiserar indrivandet av skatterna genom att ha ett centralt kansli, i vilket en kansler, finansminister, utses. Under kanslern sitter sen fogdar runt om i landet. Kungen har mycket bra insikt i statsfinanserna och lägger sig i de flesta besluten.

Pengarna används till att bygga fästningar runt om i landet och Gustav Wasa har kallats Sveriges Byggherre, det var han som organiserade början till ett svenskt försvar. Denna uppbyggnad skedde på bekostnad av klosterekolor och kyrkor. Åtskilliga klosterbibliotek brändes och den högre utbildningen led oerhörda förluster under Wasas tid.

Gustav Wasa dör.

Gustav Wasa avlider 1561 och efterträdes av sin son, Erik XIV.

Gustav Wasas barn.

Gustav Wasa gifter sig tre gånger och får sammanlagt 9 barn.

Med fru nr ett, Katarina, får han sonen Erik. Han blir Kung Erik XIV 1561.

Med Fru nr två, Margareta får han Johan som blir kung Johan III, Katarina, Cecilia, Magnus, Anna, Sofia, Elisabet och Karl, som blir Kung Karl XI.

Wasa-ätten i Sverige.

